

ZPRÁVA ZE SLUŽEBNÍ CESTY DO DRÁŽĎAN

Účel cesty

Účast na zahájení a zhlédnutí stálé výstavy „*Odsouzen. Uvězněn. Popraven. Politická justice v Drážďanech 1933–1945; 1945–1957*“ v Gedenkstätte Münchener Platz Dresden

Termín

10. 12. 2012

Účastníci cesty

Pavel Dufek, David Hubený – 3. oddělení Národního archivu

Zprávu předkládají

Pavel Dufek, David Hubený

Datum vyhotovení

18. 12. 2012

Ředitelka Národního archivu

PhDr. Eva Drašarová, CSc.
Podepsáno elektronicky.

Časový průběh zahraniční cesty

Odjez z Prahy – 8:30

Příjezd do Drážďan – 10:50

Odjezd z Drážďan – 13:50

Příjezd do Prahy – 16:00

Zpráva

Vyslaní pracovníci 3. oddělení Pavel Dufek a David Hubený se vinou nepříznivého počasí a nedostatečně upraveným vozovkám dostali na místo slavnostního zahájení výstavy a úvodní přednášky až několik minut před zahájením celého aktu. Celá událost se však započala s přibližně čtvrt hodinovým zpožděním z důvodu pozdního příchodu některých saských politických a akademických představitelů. Po projevech prof. Sabine von Schorlemer, zemské ministryně pro vědu a umění, předsedkyně nadační rady Nadace saských památníků, a prof. dr.-ing. habil. Hans Müllera-Steinhagen, rektora Technické univerzity Drážďany, následovaly tři velmi zajímavé proslovy. Generální konzulka České Republiky PhDr. Jarmila Krejčíková poukázala na nutnost připomínat si utrpení lidí, které ve svém důsledku vedlo k pochopení potřeby vzájemné spolupráce v zabraňování nástupu ekonomických a jiných problémů, jež by mohly opět vést k rozmachu extrémistických postojů, a tím pádem i k možnosti částečného opakování minulých dějů. V této souvislosti ocenila na závěr svého vystoupení roli sjednocené Evropy a sklídila nejsilnější potlesk od studenty přeplněného přednáškového sálu. Další řečník, Wojciech Więckowski, zástupce ředitele Polského institutu v Berlíně – pobočka Lipsko, naopak zaujal přítomné mladé posluchače svou osobní vzpomínkou na to, že se číslice a počítat naučil díky vytetovaným číslům na předloktích svých rodičů, kteří přežili Osvětim. Ve svém přednesu pak akcentoval především polské oběti drážďanské justice, kdežto předřečnice Jarmila Krejčíková pamatovala na všechny oběti. Po představení některých potomků obětí či vězňů drážďanských cel a jedné delší životopisné vzpomínce na rodiče, kteří byli v Drážďanech vězněni, zevrubně pohovořila dr. Birgit Sacková, vedoucí Památníků Münchener Platz Drážďany, o přípravě výstavy, jejím členění, historii památníku, jakož i o zařazení Drážďan k předním popravčím centrům nacistické justice. Po vyčerpávající přednášce následovala prohlídka nové expozice.

Největší část památníku je věnována nacistickému období. Vedle dobových předmětů a faksimilií dokumentů, z nichž některé lze vzít i do ruky a listovat jimi, nejvíce zaujmou obrázky Josefa Skupy, na nichž znázornil své postavičky Spejbla a Hurvínka, popř. umělohmotné kartotéky se jmény a občasnými fotografiemi a životopisy téměř 1300 popravených osob z let 1933–1945, z nichž více jak dvě třetiny pocházely z území Československa.

O něco menší část výstavy tvoří připomínka sovětské okupační správy, která vedle likvidace stoupců nacismu pronásledovala i odpůrce vznikajícího východoněmeckého režimu. Připomenutí zneužívání justice východoněmeckým režimem SED je věnována předposlední, třetí část výstavy. Na ní zaujme především to, že v obou nedemokratických systémech byly pronásledovány tytéž organizace a stejné osoby, což se např. týkalo svědků Jehovových. Poslední část výstavy tvoří ukázka několika málo dokumentů a fotografií k dějinám památníku, tedy jak bylo zneužití justice nacisty představováno v NDR.

Překvapivé však bylo, že se v nové expozici nevyskytuje žádný dokument z Národního archivu, kdežto dokumentů z Archivu bezpečnostních složek bylo velmi mnoho. Vysvětlení je patrně dosti prosté, neboť další podstatná část archiválií z České republiky pocházela ze soukromého archivu Jaroslava Čvančary, pracovníka ÚSTRu. Během prohlídky expozice bylo vedeno několik rozhovorů s místními kolegy.

Vzhledem k množství času strávenému na vernisáži a velmi špatnému počasí nebylo možné navštívit studovnu Hlavního státního archivu v Drážďanech a seznámit se s některými inventáři k plánované výstavě k Československo-německým hospodářským vztahům.

Závěr

Odborná přednáška Birgit Sackové a zejména názorná a účelná řešená expozice se „snesitelným“ množstvím dokumentů, faksimilií, dobových exponátů, a audio- a videozáznamů s výpověďmi a vzpomínka velmi dobře přibližují dobou realitu.

Absence dokumentů z Národního archivu v Praze pak vyvolává otázku, zda se němečtí kolegové vůbec orientují v síti českých archivů.